

УДК 316.354:316.65(477)“2008/2011”

О.Т. БЕНЬ

СУПЕРЕЧНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ: ОСНОВНІ ВИКЛИКИ В СУЧАСНОМУ СОЦІУМІ

У статті розглянуто основні тенденції та особливості, які характерні для сучасних українських громадських організацій. Простежує суперечності в громадському середовищі початку ХХІ ст., які пов'язані переважно з відмінностями між теоретичними уявленнями населення про громадські організації та готовністю до певних практичних дій у громадському контексті. Проаналізовано виклики, що постають у зв'язку з цими суперечностями перед сучасними громадськими організаціями. Аналіз здійснено у динамічному розрізі за рахунок дослідження громадської думки мешканців м. Львова впродовж 2008–2011 рр.

Ключові слова: громадські організації, громадянське суспільство.

Сучасне українське суспільство все ще продовжує трансформаційні процеси, у рамках яких час від часу виникає питання про розбудову громадянського суспільства. До ключових соціальних інститутів, які мають брати участь у такій розбудові, належать і громадські організації. Вони покликані виконувати роль посередника між громадою і державою, тим самим створюючи умови для розвитку громадянських ініціатив. Проте сучасні часто суперечливі умови суспільного розвитку в Україні не завжди є сприятливими для повноцінного функціонування громадських організацій, що перешкоджає їм належним чином виконувати свої завдання. З нашої точки зору, цікаво простежити особливості і тенденції розвитку сучасних українських громадських організацій, особливо в контексті збереження актуальності процесів розбудови громадянського суспільства.

Теоретичні положення стосовно громадських організацій можна знайти у працях таких зарубіжних учених, як П. Геррманн [9], Г. Доманські [8], Е. Еверс та Дж. Лавілл [14], Д. Льюїс [13], Ш. Фелдман [10], Дж. Фішер [11], Р. Хей [12] та інших. Серед українських учених питаннями функціонування громадських організацій займалися Ю. Галустьян В. Голovenько, М. Шевченко [7], О. Грущенко, О. Пархомчук [6], В. Королько, О. Некрасова [4; 5] та ін.

Мета статті полягає в тому, щоб простежити основні виклики, які стоять перед сучасними громадськими організаціями м. Львова у зв'язку з громадською думкою стосовно них мешканців міста. Громадську думку львів'ян про функціонування громадських організацій буде вивчено на основі двох хвиль дослідження, проведених у 2008 та 2011 рр. [1; 2], що

дає змогу простежити певну динаміку та тенденційність основних сфер життєдіяльності сучасних громадських організацій. Нижче на базі отриманих даних буде проаналізовано основні особливості та тенденції сучасних громадських організацій, а також виокремлено суперечності та виклики, які стоять перед цими організаціями в рамках зазначених особливостей і тенденцій.

Одна з перших суперечностей сучасних громадських організацій м. Львів, яку вдалося простежити в результаті проведених досліджень, – це певний дисонанс між теоретичними уявленнями львівської громадськості про громадські організації та установками на практичні дії львів'ян відносно цих організацій. Найперше йдеться про те, що здебільшого позитивні відгуки мешканців міста про громадські організації поєднуються з низьким рівнем їхньої громадської активності.

З одного боку, дослідження 2008 та 2011 рр. продемонстрували досить позитивний імідж громадських організацій серед мешканців міста. Твердження, які отримали найбільше прихильників в рамках обох опитувань, мають цілком позитивну конотацію. Громадську організацію львів'яни вважають зібранням небайдужих людей, структурою для вирішення певних проблем, а також можливістю знайти однодумців та поспілкуватися з цікавими людьми. Такі визначення громадської організації, як місце “вбивання” часу, зібрання людей без роботи чи можливість “відмивати” гроші не користуються значною підтримкою серед опитаних як у 2008, так і в 2011 р. [1; 2]. Якщо порівняти дані з відривом у три роки, то можемо побачити, що дещо більшим є відсоток тих, то вважає громадські організації місцем “вбивання” вільного часу та зібрання людей, які не мають чого робити. Поза тим, у 2011 р. дещо зменшилась кількість тих, то думає, що в громадських організаціях “відмивають” гроші. Такі порівняння можуть свідчити про існування тенденції до трактування громадських організацій населенням Львова швидше несерйозним заняттям, ніж місцем для здійснення тіньових процедур. Таким чином, отримані дані, у яких переважають позитивні твердження, дають змогу говорити про досить позитивний імідж громадських організацій серед мешканців Львова, який зберігається від 2008 до 2011 р.

З іншого боку, респонденти продемонстрували низький рівень громадської активності. Найперше, він виявляється в низькому рівні поінформованості населення Львова про реальний стан громадського середовища. Зокрема, мешканці Львова цілковито не орієнтуються в тому, скільки громадських організацій діє в місті. За даними Інституту громадського лідерства, у м. Львів існує понад 2000 громадських організацій [3, с. 7]. Однак лєвова частка опитаних як у 2008 р., так і в 2011 р., переконані, що у Львові діє менше ніж 100 подібних організацій [1; 2]. Такі результати свідчать про брак інформації про громадські організації серед мешканців Львова, а також про перенасиченість громадського простору м. Львів так

званими “паперовими організаціями”, які зареєстровані органами юстиції і вважаються громадськими організаціями, відповідно до українського законодавства, але насправді не ведуть жодної діяльності, їх існування обмежується формальним рівнем, а популяризація у масовій свідомості, тобто легітимація, не належить до їхніх цілей.

Підтвердженням низького рівня поінформованості львів'ян про громадські організації є те, що у відкритому запитанні про відомі їм організації як у 2008 р., так і в 2011 р. більше половини респондентів не назвали жодної із громадських організацій [1; 2]. Крім того, три і більше разів було згадано лише 23 громадських організації у 2008 р. та 27 організацій у 2011 р. Із цієї кількості 6 та 7 позицій, відповідно, займають політичні партії (“Наша Україна”, “Партія регіонів”, “Блок Юлії Тимошенко”, “Свобода”, “Удар” тощо [1; 2]), які мешканці Львова вважають громадськими організаціями, змішуючи поняття “громадська організація” та “політична партія”. Така підміна понять є ще одним підтвердженням невисокого рівня громадської активності у місті. Відповідно, більш-менш відомими серед населення Львова можна вважати менше 20 громадських організацій, що значно занижує реальні кількісні показники міського громадського середовища. Дані двох досліджень дають можливість стверджувати, що суттєвих змін у контексті знання львів'ян про громадські організації впродовж трьох років не відбулося.

Крім низького рівня поінформованості мешканців міста про громадські організації, про низький рівень громадської активності свідчать невисокі показники участі в цих організаціях. Якщо в 2008 р. участь у громадських організаціях була відносно на високому рівні (8,7% [2]), то в 2011 р. цей рівень знижується (5% [1]). Такі відсотки належності до громадських організацій, які продемонстрували львів'яни, можна вважати відносно високими даними, якщо брати до уваги дані всеукраїнського рівня, або низькими, якщо порівнювати з даними європейських країн.

Висновок про низький рівень участі львів'ян у громадському житті дають змогу робити дані про те, що більшість респондентів обох хвиль опитування не мають бажання бути членами тієї чи іншої громадської організації. Основною причиною того, що люди не належать до громадських організацій, в обох опитуваннях було названо відсутність вільного часу. Проте майже третина опитаних зазначили, що в них просто немає бажання належати до громадських організацій [1; 2], що може бути розтлумачено як громадська пасивність. При чому кількість тих, що не мають такого бажання, дещо зросла в 2011 р., що також засвідчує негативні тенденції в розвитку громадської активності.

Таким чином, зазначене вище дає можливість стверджувати, що між осмисленням громадських організацій респондентами на теоретичному і практичному рівнях спостерігається ряд відмінностей. Позитивне сприйняття громадських організацій поєднується з громадською пасивністю, яка

виявляється як у низькому рівні поінформованості людей про ці організації, так і низькому рівні участі у їхній діяльності.

Основним викликом таких розбіжностей між теоретичними уявленнями і практичною активністю може стати поглиблення явища маргіналізації громадських організацій у сучасному суспільстві. Безпроблемне сприйняття громадських організацій людьми, яке не відповідає реальній картині, не вирішує тих проблем, які існують у сучасному громадському середовищі. Якщо їх не вирішувати, зокрема, не збільшувати рівень поінформованості населення про діяльність громадських організацій та не намагатися залучати до них ширшу аудиторію, то рівень зацікавленості ними у громадській думці населення міста буде і надалі досить скромним.

Ще одна суперечність, що характеризує сучасні українські громадські організації, також пов'язана із відмінностями теоретичного і практичного вимірів. Якщо теоретично люди вважають призначення організацій суспільно значущим, то на практичному рівні надають перевагу інтересам особистого характеру.

Найважливішою сферою діяльності громадських організацій, на думку респондентів як 2008, так і 2011 рр., є соціальна допомога. Майже таким самим важливим, на думку львів'ян, є контроль за владою, хоча вага цього показника зменшилася у 2011 р. порівняно з 2008 р. Можемо припустити, що люди все менше вірять у те, що громадські організації здатні контролювати теперішню владу. Виховання молоді, яке у 2008 р. займає третє місце в рейтингу найважливіших напрямів діяльності громадських організацій, у 2011 р., навпаки, набирає більшої ваги, що може свідчити про те, що люди все частіше пов'язують громадський сектор з молоддю. Такі напрями діяльності, як надання правової допомоги та підняття культурного рівня людей як головних напрямів діяльності громадських організацій, набрали меншу кількість прихильників [1; 2].

Однак якщо культурницький напрям діяльності громадських організацій не вважається мешканцями Львова найважливішим серед того, що мають робити громадські організації, то найбільшій популярності серед львів'ян набули саме громадські організації культурницького спрямування. Як у 2008, так і в 2011 рр. вони зайняли перше місце в рейтингу найбільш бажаних для участі організацій. Якщо в 2008 р. культурницькі організації ділять перше місце зі спортивними, то в 2011 р. вони отримали перший результат, відірвавшись від спортивних і залишивши їх на другій позиції. Можемо припустити, що це пов'язано із певним зростанням у сучасному суспільстві культурницьких впливів. Крім культурницьких і спортивних громадських організацій, до першої трійки увійшли професійні організації у 2008 р. та так звані клуби за інтересами у 2011 р. Що стосується останніх, то у попередньому дослідженні вони практично відразу наздоганяли першу трійку бажаних для належності громадських організацій, тому різниці в їхньому сприйманні львів'янами ми не бачимо. Що стосується

професійних організацій, то впродовж трьох років вони спустилися з третього на п'яте місце, що може бути зумовлене тим, що люди все менше пов'язують свою професійну діяльність із чимось, що виходить за межі безпосереднього місця праці [1; 2].

Таким чином, якщо теоретично соціальна сфера з точки зору респондентів як 2008, так і 2011 рр., є найважливішою ділянкою діяльності громадських організацій, то в рейтингу найбільш бажаних організацій обох хвиль опитування, яке позначає потенційне практичне зацікавлення людей, вона посіла лише п'яте місце. Культурницька сфера, навпаки, займає п'яте місце в рейтингу найважливіших ділянок, але є лідером найбільш бажаних організацій м. Львова у 2008 та 2011 рр. [1; 2]. Тобто люди по-різному дивляться на те, які організації є найбільш потрібними в суспільстві і до яких організацій вони хотіли б долучитися. Соціальна допомога, задекларована мешканцями Львова як найважливіша сфера діяльності громадських організацій, при виявленні реального бажання брати участь у роботі цих організацій поступається культурницьким організаціям. Іншими словами, якщо в теорії люди готові вирішувати проблеми суспільства, то на практиці віддають перевагу задоволенню особистих інтересів.

Основним викликом у цьому контексті може бути те, що громадські організації, які покликані бути одним із найбільш альтруїстичних соціальних інститутів, у сучасному суспільстві набувають невластивих для себе рис прагматизму і корисливості. Небезпека цієї ситуації полягає в тому, що за умови поглинання громадського сектора споживачькими настроями ці організації припинять своє існування як частина громадянського суспільства.

Ще одним викликом, який у цих умовах постане перед громадськими організаціями є питання, чи зможуть вони виправдати очікування людей чи віддадуть частину своїх функцій, а отже, і частину своїх потенційних прихильників, іншим соціальним інститутам. З різних причин (часто брак фінансів чи реклами, брак досвіду або часу тощо) громадські організації поступаються своєю соціальною роллю іншим соціальним інститутам, які мають змогу більш привабливо реалізувати потреби, які існують у суспільстві. Особливо характерною ця проблема є для лідерів у рейтингу найбільш бажаних організацій. Зокрема, культурницькі організації сьогодні цілком успішно замінили різноманітні акції та події культурницького спрямування, а спортивні громадські організації – спортивні клуби і зали. Щодо професійних організацій, які займали лідерські позиції у 2008 р., то навчання та робота часто не залишають часу чи бажання розвивати професійні якості поза своїм середовищем, що підтверджується зниженням рейтингу цих організацій у 2011 р. Стосовно клубів за інтересами, які відповідно за рахунок зниження позиції професійних організацій піднялися на третє місце у 2011 р., то збільшення їхньої ваги може мати двояке пояснення. З одного боку, позитивним явищем є бажання людей об'єднуватися

відповідно до тих чи інших зацікавлень. З іншого боку, за своєю суттю громадські організації не повинні звести свою роль до клубів за інтересами, оскільки це не забезпечує виконання ними їхньої місії, а саме здійснення посередництва між державою і суспільством. Саме тут можна зробити висновок про розвиток консюмеристських настроїв у людей відносно громадських організацій. У багатьох випадках, за словами членів громадських організацій, люди, які тим чи іншим способом долучаються до громадських організацій, приходять сюди за задоволенням своїх інтересів та розвагами, але не замислюються над можливістю розбудови громадянського суспільства, виявленням активної громадської позиції тощо.

Таким чином, сучасні спортзали, цікаві культурницькі і мистецькі дійства та фестивалі, а також деякою мірою навчально-професійна діяльність “перехоплюють” потенційних членів у спортивних, культурницьких й професійних громадських організацій, кількість членства яких далеко не відповідає кількості суспільних запитів у зазначених сферах. Подібною є ситуація в інших видах громадських організацій. Тому, на нашу думку, можна стверджувати, що громадські організації на сучасному етапі розвитку у м. Львів не здатні повною мірою виправдати очікування людей, які могли б стати їх частиною. У конкуренції з іншими соціальними інститутами, які працюють на задоволення аналогічних потреб, громадські організації внаслідок тих чи інших причин досить часто отримують програшну позицію.

Сказане вище дає змогу виокремити наступну суперечність у сфері функціонування громадського простору, що стосується суспільства, до якого воно тяжіє більше – громадянського чи консюмеристського. Теоретично громадські організації мають бути одним із важелів громадянського суспільства, який акумулює ініціативи громадян, маючи на меті виконувати посередницькі функції між ними та державою. Така характеристика передбачає наявність у громадському секторі волонтерських засад. Проте у сфері сучасних громадських організацій поширюються споживацькі настрої. Вони характерні для населення, яке приходить до цих організацій часто зі споживацькими цілями. Крім того, вони ще більшою мірою характерні для самих організацій, особливо їх “паперової” пасивної частини, яка в особах своїх керівників веде споживацьку діяльність, зовсім не пов’язану з високими цілями розбудови громадянського суспільства. Таке консюмеристське ставлення до громадських організацій, на нашу думку, стало тенденційним і впливає на громадський сектор загалом.

Серед викликів, які виникають перед сучасними громадськими організаціями у зв’язку з цією ситуацією, можна виокремити такі проблеми, як пасивність та випадковість членів, їх висока плинність і конфліктність тощо. Більше того, консюмеристські настрої, якщо вони набудуть всеохоп-

люючого характеру, можуть зруйнувати сутність громадських організацій як одного з ключових інститутів громадянського суспільства.

Ще одна суперечність у сучасному українському громадському середовищі стосується кількісних та якісних характеристик діяльності організацій. Велика кількість громадських організацій поєднується з невисокими показниками членства у цих організаціях. Перш за все, це пов'язано із засиллям громадського простору "паперовими" бездіяльними організаціями, які формують високі кількісні характеристики, але не можуть продемонструвати якісної діяльності. Такі організації, як правило, є залежними від джерела свого фінансування (державного бюджету, іноземних фондів, політичних партій тощо), а тому не можуть виконувати роль прямого посередника між суспільством та державою, оскільки мусять рахуватися з вимогами своїх спонсорів. Саме це є одним із найважливіших викликів, які постають перед сучасним громадським середовищем. Громадські організації, які провадять реальну діяльність, у зв'язку з цим, зобов'язані не лише протистояти зовнішнім небезпекам, а й боротися з девіантними проявами у своєму середовищі.

Невисокі якісні показники функціонування громадських організацій, зокрема, пасивність як на організаційному, так і на індивідуальному рівнях, залежність, не впливовість у суспільстві тощо, дають змогу долучити до основних характеристик сучасних українських громадських організацій явище "подвійної автономності", що створює ще одну суперечливу площину у процесі функціонування громадських організацій. Адже саме громадські організації теоретично мають бути однією з тих структур, які забезпечують інтеграційні процеси в суспільстві, зокрема, громадянському. Підставами для твердження про "подвійну автономність" можна вважати, з одного боку, низький рівень інтеграції громадських організацій у сучасне українське суспільство або автономне існування цих організацій в рамках суспільства, про що, зокрема, свідчить низький рівень зацікавленості ними громадською думкою. З іншого боку, громадські організації внаслідок цілковито різних напрямів діяльності, цілей і завдань, способів діяльності тощо мають низький рівень внутрішньої інтегрованості або значний рівень автономності відносно одна одної. Така "подвійна автономність" є значним викликом для сучасних українських громадських організацій, оскільки не дає їм змогу належним чином виконувати функцію посередника між державою та громадою, а це, у свою чергу, приводить до того, що ці організації не здатні відповідати статусу одного з ключових інститутів громадянського суспільства.

Вирішення проблеми невиконання громадськими організаціями функцій посередника між суспільством і державою, на нашу думку, можливе шляхом усунення явища "подвійної автономності", зокрема, за рахунок підвищення рівня внутрішньої та зовнішньої інтеграції цих організацій. Це вимагає виконання ряду умов. Найперше, необхідно

збільшити рівень поінформованості населення про діяльність та функціонування громадського сектора в сучасному українському суспільстві. Працювати в цьому напрямі, тобто поширювати інформацію, мають як самі громадські організації, так і державні структури та засоби масової інформації. Однак на сьогодні жоден із них не готовий заповнити цю нішу належним чином. У багатьох випадках громадські організації є досить слабкими в організаційному та фінансовому вимірах, що не дає їм змоги конкурувати, зокрема, у сфері комунікаційних процесів з іншими більш професійними соціальними інститутами. Зі свого боку держава та засоби масової інформації дуже часто не зацікавлені у співпраці з громадськими організаціями, оскільки така співпраця не завжди передбачає відповідну вигоду у фінансовому чи інформаційному контекстах, що знову ж таки повертає нас до реалій консюмеристського суспільства, сутність якого значною мірою не збігається із сутністю громадського сектора.

Наступною умовою того, що сучасні українські громадські організації все ж стануть посередником між громадою і державою, а отже, долучаться до розбудови громадянського суспільства, є те, що вони мають бути потрібними як для сучасного українського населення, так і для сучасної української держави. На сьогодні як населення, так і держава мають потребу в існуванні громадських організацій, однак ці потреби є настільки далекими одна від одної та від ідей громадянського суспільства (населення здебільшого бачить в них розвагу, а держав – агентів підтримки свого функціонування), що не дають можливості цим організаціям стати повноправною частиною цього суспільства. Важливо, щоб у сучасному соціумі було розуміння того, що громадські організації є одним із провідних інститутів громадянського суспільства з чималим потенціалом, який треба розвивати. Сильний і повнокровний інститут громадських організацій зрештою буде вигідним як для населення, так і для держави. Усвідомлення цього, на нашу думку, буде першим кроком у відповідь на виклики, які постають перед громадськими організаціями в сучасній Україні. У зв'язку з цим про них потрібно говорити і писати, їй треба аналізувати і досліджувати, вивчаючи нерозкриті та приховані сторони сучасних громадських організацій.

Ще одна суперечність функціонування громадського простору в сучасному українському суспільстві стосується процесів легітимації. Громадські організації є легітимними, тобто визнаними масовою відомістю населення, зокрема, м. Львів, однак тлумачення цих організацій є не завжди коректним та відповідним до їхнього реального стану. Це пояснюється низьким рівнем поінформованості населення про діяльність та особливості громадських організацій, з одного боку, та явищем “подвійної автономності”, про що йшлося вище. У зв'язку з цим процес легітимації сучасних громадських організацій можна трактувати як незавершений. Ця ситуація також містить певні небезпеки та виклики для сучасного громадського се-

редовища, оскільки легітимація, яка йде не зовсім у коректному напрямку, може спричиняти різноманітні девіації у самому середовищі. Проте, з іншого боку, “незавершена легітимність” залишає вільне поле для подальшого розвитку громадської думки про ці організації, яке можна заповнити в той спосіб, який буде найбільш оптимальним для громадськості та самих організацій, зокрема, а також для громадянського суспільства загалом. Знову ж таки одна з можливостей продовження легітимаційних процесів у сучасному громадському середовищі перебуває у площині інформатизації та поширення відомостей про діяльність громадських організацій серед населення. І саме наукові дослідження зазначеної проблематики можуть зробити свій внесок у подібну інформаційну кампанію, що ще раз підкреслює перспективність та актуальність вивчення громадських організацій.

Висновки. Таким чином, сучасне українське громадське середовище існує в умовах ряду суперечностей, внаслідок яких перед громадськими організаціями постають різні виклики, котрі можуть становити певні загрози для їх функціонування. Як правило, суперечності, які вдалося простежити в ході проведених у 2008 та 2011 рр. досліджень, стосуються незбігу теоретичних очікувань від громадських організацій та того, як ці очікування мали б втілюватися на практиці:

- спостерігається відмінність між теоретичними уявленнями про громадські організації та установками на практичні дії відносно цих організацій (позитивний імідж громадських організацій співіснує з низьким рівнем участі в цих організаціях; тлумачення призначення організацій суспільно значущим поєднується з бажанням людей в рамках цих організацій задовольняти швидше інтереси особистого характеру);

- простежується різниця між громадськими організаціями як ключовим інститутом громадянського суспільства, яким вони мають бути теоретично, та громадськими організаціями, консюмеристські настрої яких не дають їм можливості на практиці виконувати ці функції належним чином;

- немає відповідності між значними кількісними показниками громадських організацій та досить проблемними якісними показниками, які пов'язані з практичною діяльністю організацій;

- простежується відмінність між теоретичними очікуваннями від громадських організацій, які повинні бути інтеграційним середовищем, що забезпечує кооперацію між громадою та державою, та такою характеристикою, як “подвійна автономність” (від суспільства та в самому громадському середовищі), яка позначає специфіку цих організацій у сучасний період.

У зв'язку з наведеними суперечностями перед сучасними українськими громадськими організаціями постає ціла плеяда викликів. Перш за все, розбіжності між теоретичним і практичним рівнями осмислення сутності громадських організацій може призвести до виникнення девіацій у громадському середовищі. Різні негативні тенденції, такі як па-

сивність самих організацій та їхніх членів, низький рівень інтегрованості та конфліктність, консюмеристські настрої, у рамках яких громадські організації набувають невластивих для себе рис прагматизму і корисливості тощо, не дають їм змоги належним чином виконувати функцію посередника між державою та громадою. Це, на нашу думку, є значною мірою загрозливим для самих громадських організацій, оскільки з такими характеристиками вони не спроможні брати участь у розбудові громадянського суспільства. Зазначені суперечності, особливо, коли вони набувають тотального характеру, можуть спричинити поглиблення явища маргіналізації громадських організацій у сучасному суспільстві. Тому відновлення українських громадських організацій у статусі одного з ключових інститутів громадянського суспільства вимагає гідної відповіді на ці виклики, до якої в перспективі мали б долучитися всі зацікавлені сторони.

Список використаної літератури

1. База даних Омнібусу кафедри історії та теорії соціології, проведеного серед дорослого населення м. Львова (вибірка – 800 осіб). 11–12. 2011 // Архів кафедри історії та теорії соціології Львівського національного університету імені Івана Франка.
2. База даних соціологічного дослідження “Громадські організації очима львів’ян”, проведеного серед дорослого населення м. Львова (вибірка – 600 осіб). 01.03.2008 // Власний архів автора.
3. Громадські організації Львова / [упор. І. Губіліт, О. Осінчук, Д. Пушкарьов та ін.]. – Львів : Західноукраїнський консалтинговий центр, 2007. – 128 с.
4. Королько В.Г. Комунікація з громадськістю як соціальний інститут і сфера практичної роботи / В.Г. Королько, О.В. Некрасова // Стратегія і тактика комунікацій з громадськістю для організацій третього сектора : методичний посібник. – К. : ІС НАНУ, 2003. – С. 9–60.
5. Королько В.Г. Організація та планування комунікацій з громадськістю: основні складові процесу / В.Г. Королько, О.В. Некрасова // Стратегія і тактика комунікацій з громадськістю для організацій третього сектора : методичний посібник. – К. : ІС НАНУ, 2003. – С. 61–138.
6. Третій сектор в Україні та організації, що розбудовують його інфраструктуру / [упор. О. Грущенко і О. Пархомчук.] – К. : Гурт, 1997. – 63 с.
7. Третій сектор в Україні: проблеми становлення / М.Ф. Шевченко, В.А. Головенько, Ю.М. Галустьян та ін. – К. : УІСД, 2001. – 170 с.
8. Domanski H. Participation in Civic Organizations and Class Structure / H. Domanski // Third Mokrzycki Symposium. New Europe and its Growth to Limits (20–21 October 2006). – N. Y. , 2006. – 35 p.
9. European Integration Between Institution Building and Social Process. Contribution to the Theory of Modernization and NGOs in the Context of the Development of the EU / edited by P. Herrmann. – N. Y. : Nova Science Publishers, Inc., 1999. – 159 p.
10. Feldman S. NGOs and Civil Society: (Un) stated Contradictions / S. Feldman // Annals, AAPSS. – 1997. – № 554. – P. 46–65.
11. Fisher J. Nongovernments: NGOs and the Political Development of the Third World / J. Fisher. – Connecticut : Kumarian Press, 1998. – 237 p.
12. Hay R. Strategic Management in Non-Profit Organizations. An Administrator’s Handbook / R. Hay. – N. Y. ; Westport ; Connecticut ; London : Quorum Books, 1990. – 398 p.

13. Lewis D. The Management of Non-Governmental Development Organizations. An Introduction / D. Lewis. – London ; N. Y. : Ruetledge, 2001. – 242 p.

14. The Third Sector in Europe / edited by A. Evers, J.-L. Laville. – UK – Cheltenham /USA – MA. – Northampton : Edward Elgar, 2004. – 266 p.

Стаття надійшла до редакції 04.02.2013

Бэнь О.Т. Противоречия украинских общественных организаций начала XXI века: главные вызовы в современном обществе

В статье рассматриваются главные тенденции и особенности, характерные для современных общественных организаций. Изучены противоречия в общественной среде начала XXI в., связанные преимущественно с отличиями между теоретическими представлениями населения об общественных организациях и готовностью к определенным практическим действиям в общественном контексте. Проанализированы вызовы, которые возникают в связи с этими противоречиями перед современными общественными организациями. Анализ сделан в динамическом разрезе за счет исследования общественного мнения жителей г. Львова на протяжении 2008–2011 гг.

Ключевые слова: *общественные организации, гражданское общество*

Ben' O. The Contradictions of Ukrainian Non-governmental Organizations at the Beginning of XXI Century: Main Challenges in the Contemporary Society

The article deals with the main tendencies and specialties of contemporary non-governmental organizations. The author learns contradictions in the public surrounding at the beginning of XXI century, which are connected with differences between the theoretical presentation of people about NGOs and their readiness to some practical activities in the public context. The author also analyses challenges, which appear according to those contradictions among the contemporary NGOs. The analysis in dynamicity is done on base on researches of public opinion of Lviv people, conducted in 2008 and 2011.

Key words: *non-governmental organizations, civic society.*